

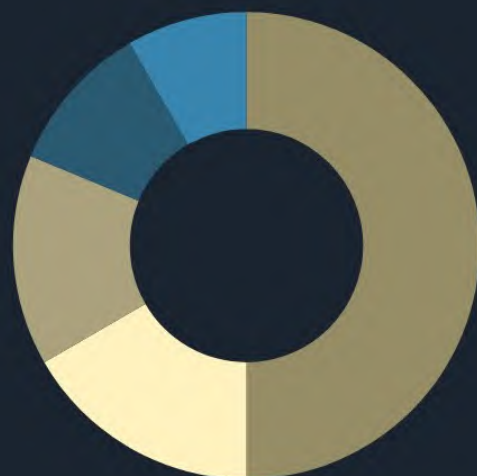
การบัญชีต้นทุน ตอน.....

ต้นทุนมาตรฐาน

(STANDARD COSTS)

มีแบบฝึกหัดพร้อมเฉลยในเล่ม

ดร.ชลธิชา ธรรมวิญญู

ต้นทุนมาตรฐาน (Standard Cost)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- ✓ เข้าใจแนวคิดและประโยชน์ของต้นทุนมาตรฐาน
- ✓ คำนวณต้นทุนมาตรฐาน และวิเคราะห์ผลต่างจากต้นทุนจริง
- ✓ บันทึกบัญชีผลต่างด้านวัตถุดิบและค่าแรง
- ✓ วิเคราะห์ผลกระทบของต้นทุนที่แตกต่าง
- ✓ อธิบายการจัดการและรายงานผลต่างต้นทุน

ต้นทุนมาตรฐาน (Standard Cost)

✨ 1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับต้นทุนมาตรฐาน ✨

1.1 ความหมายของต้นทุนมาตรฐาน

ต้นทุนมาตรฐาน (Standard Cost) คือ ต้นทุนที่ถูกกำหนดล่วงหน้าภายใต้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต ต้นทุนมาตรฐานถูกใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณต้นทุนการผลิต ติราคาสินค้าคงเหลือ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถวางแผน ควบคุม และตัดสินใจด้านต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต้นทุนมาตรฐานเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการต้นทุน และการวางแผนทางการเงิน ช่วยให้กิจการสามารถควบคุมต้นทุน ประเมินผลการดำเนินงาน และกำหนดราคาขายที่เหมาะสม งบประมาณยืดหยุ่นช่วยให้การวิเคราะห์ต้นทุนมีความแม่นยำมากขึ้นโดยคำนึงถึงระดับการผลิตที่เปลี่ยนแปลง

1.2 ประโยชน์ของต้นทุนมาตรฐาน

1.2.1 เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการควบคุมต้นทุน

ต้นทุนมาตรฐานช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถกำหนดต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ซึ่งสามารถใช้เปรียบเทียบกับต้นทุนจริงที่เกิดขึ้น เพื่อระบุผลต่าง (Variance) และสาเหตุของการเกิดผลต่าง เช่น การใช้วัตถุดิบเกินความจำเป็นหรือการเพิ่มขึ้นของค่าแรงงาน ทั้งนี้ ฝ่ายบริหารสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2.2 ใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในรูปของงบประมาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

ต้นทุนมาตรฐานเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการจัดทำงบประมาณการผลิต เช่น งบประมาณวัตถุดิบ งบประมาณแรงงาน และงบประมาณค่าใช้จ่ายการผลิต ช่วยให้กิจการสามารถวางแผนทรัพยากรที่จำเป็นในกระบวนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดโอกาสในการขาดแคลนหรือการจัดหาทรัพยากรเกินความจำเป็น

1.2.3 ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การเปรียบเทียบต้นทุนจริงกับต้นทุนมาตรฐานช่วยให้กิจการสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานและแผนกต่าง ๆ ได้ชัดเจน หากพบว่าต้นทุนจริงสูงกว่ามาตรฐาน อาจแสดงถึงปัญหาการบริหารจัดการหรือการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามแผน ในขณะที่ต้นทุนที่ใช้จริงน้อยกว่ามาตรฐานอาจบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น

1.2.4 ใช้ในการตีราคาสินค้าคงเหลือ

ต้นทุนมาตรฐานช่วยให้การตีราคาสินค้าคงเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็วและง่ายดาย เนื่องจากสามารถใช้ต้นทุนมาตรฐานในการประเมินมูลค่าสินค้าคงเหลือโดยไม่ต้องคำนวณต้นทุนจริงของสินค้าทุกหน่วย ช่วยลดภาระงานของฝ่ายบัญชี

1.2.5 ใช้ในการกำหนดราคาขาย

ต้นทุนมาตรฐานช่วยให้กิจการสามารถคาดการณ์ต้นทุนผลิตต่อหน่วยได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงกำไรที่ต้องการและการแข่งขันในตลาด

1.2.6 ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการบันทึกบัญชี

การใช้ต้นทุนมาตรฐานช่วยลดความซับซ้อนในการบันทึกบัญชี โดยเฉพาะในกระบวนการจัดสรรต้นทุนการผลิตไปยังสินค้าสำเร็จรูปและสินค้านระหว่างผลิต ทำให้ฝ่ายบัญชีสามารถประหยัดเวลาและทรัพยากรในการบันทึกบัญชีต้นทุนได้

1.3 การกำหนดต้นทุนมาตรฐาน

การกำหนดต้นทุนมาตรฐานวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต อาจถูกกำหนดภายใต้แนวคิดการผลิตที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเรียกว่า **“การกำหนดต้นทุนมาตรฐานตามอุดมคติ (Ideal Standard)”** การกำหนดต้นทุนมาตรฐานในลักษณะนี้จะไม่ยอมให้เกิดผลต่างที่ไม่น่าพอใจ การใช้ทรัพยากรการผลิตจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 100% ดังนั้น การกำหนดต้นทุนมาตรฐานในแนวคิดนี้จึงต้องอาศัยวิธีการทางวิศวกรรมมา กำหนดต้นทุนมาตรฐาน และนับว่าเป็นแนวคิดในการกำหนดต้นทุนมาตรฐานที่ อาจจะสร้างความท้อแท้ในการทำงานให้แก่พนักงานได้ง่าย เนื่องจากลักษณะ ต้นทุนมาตรฐานแบบนี้จะมีความเข้มงวดเกินไปจนยากที่พนักงานจะปฏิบัติได้

สำหรับอีกแนวคิดหนึ่งคือ **“การกำหนดต้นทุนมาตรฐานปกติ (Normal Standard)”** เป็นการกำหนดต้นทุนมาตรฐานโดยคำนึงถึงความไม่มี ประสิทธิภาพบางส่วนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติงาน ข้อมูลที่นำมาใช้ในการ กำหนดต้นทุนมาตรฐานก็จะใช้ข้อมูลที่ได้เกิดขึ้นแล้วในอดีต แต่ได้นำมา ปรับปรุงและพิจารณาถึงจุดบกพร่องในการทำงานเพื่อให้ข้อมูลต้นทุน มาตรฐานที่กำหนดขึ้นสามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการทำงาน ของพนักงานได้ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

การกำหนดต้นทุนมาตรฐานจะกำหนดแยกตามปัจจัยการผลิต ได้แก่ วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต โดยกำหนดมาตรฐานด้านราคา และด้านปริมาณ ดังต่อไปนี้

1.3.1 มาตรฐานต้นทุนวัตถุดิบทางตรง (Direct Material Standards)

มาตรฐานต้นทุนวัตถุดิบทางตรงแบ่งการกำหนดมาตรฐานวัตถุดิบ ออกเป็น 2 ด้าน คือ มาตรฐานทางด้านราคา และมาตรฐานด้านปริมาณการใช้

- **ราคาวัตถุดิบมาตรฐาน** จะเป็นราคาต่อหน่วยของวัตถุดิบที่กิจการ ควรซื้อมาผลิต จุดสำคัญของการกำหนดราคามาตรฐานนั้นขึ้นอยู่กับ การพยากรณ์ยอดขายที่กิจการคาดว่าจะขายได้ในงวดหน้า หลังจากนั้นจะทำให้ กิจการทราบจำนวนสินค้าที่ต้องผลิต ตลอดจนจำนวนวัตถุดิบที่ควรซื้อเข้ามา เพื่อใช้ในการผลิต ปริมาณวัตถุดิบที่ต้องการนี้เองที่จะทำให้กิจการสามารถ ต่อรองกับผู้จำหน่ายภายนอกเพื่อให้ได้ราคาวัตถุดิบที่เหมาะสมมากที่สุด

- ผู้บริหารต้องกำหนดคุณภาพ (Quality) และเงื่อนไขในการส่งมอบของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ผลิตก่อนที่จะกำหนดราคามาตรฐานต่อหน่วย ซึ่งแผนกบัญชีต้นทุนหรือแผนกจัดซื้อจะต้องรับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดราคามาตรฐานของวัตถุดิบเสมอ เพราะแผนกบัญชีต้นทุนจะต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับราคาวัตถุดิบเพื่อจัดทำเป็นต้นทุนมาตรฐาน ขณะที่แผนกจัดซื้อจะทำหน้าที่จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับราคาวัตถุดิบจากผู้จำหน่ายภายนอกต่าง ๆ เพื่อให้ได้ราคาวัตถุดิบที่เหมาะสมที่สุดตามระดับคุณภาพและเงื่อนไขในการส่งมอบตามที่กิจการต้องการ

- **ปริมาณวัตถุดิบมาตรฐาน**จะถูกกำหนดในลักษณะของจำนวนวัตถุดิบที่ควรจะใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูป 1 หน่วย ถ้าในการผลิตจะต้องใช้วัตถุดิบมากกว่า 1 ชนิด การกำหนดปริมาณการใช้วัตถุดิบมาตรฐานก็จะแยกออกตามชนิดของวัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิต การกำหนดปริมาณการใช้นี้กิจการสามารถกำหนดได้โดยการใช้วิธีการทางวิศวกรรมหรือการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบในการผลิตในอดีตของกิจการเอง

กล่าวโดยสรุป การกำหนดมาตรฐานปริมาณวัตถุดิบ อาจจะมาจกส่วนงานวิจัยและพัฒนาของกิจการ วิธีทางวิศวกรรมอุตสาหกรรม ข้อมูลสถิติและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ ส่วนการกำหนดมาตรฐานราคาวัตถุดิบอาจจะมาจากราคาตามประกาศของรัฐบาล ข้อมูลสถิติ การสอบราคาของฝ่ายจัดซื้อ ราคาตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ราคาตามใบแจ้งราคาของผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบที่บริษัททำสัญญาไว้ ฯลฯ

1.3.2 มาตรฐานต้นทุนค่าแรงงาน (Direct Labor Standards)

มาตรฐานต้นทุนค่าแรงงานแบ่งออกเป็น อัตราค่าแรงมาตรฐาน และจำนวนชั่วโมงที่ใช้มาตรฐาน

- **อัตราค่าแรงมาตรฐาน** การกำหนดอัตราค่าแรงงานมาตรฐานนับว่าเป็นส่วนสำคัญสำหรับการกำหนดต้นทุนมาตรฐานการผลิตเพื่อใช้ในการควบคุมการใช้ต้นทุนผลิต อัตราค่าแรงงานมาตรฐานจะกำหนดในลักษณะต้นทุนต่อชั่วโมง ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาและกำหนดอัตราค่าแรงงานก็คือ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำซึ่งได้ถูกกำหนดโดยกฎหมายและรัฐบาล ดังนั้น อัตราค่าแรงงานที่เกิดขึ้นจริงในช่วงระยะเวลาหนึ่งย่อมที่จะมีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้